

Land in

Het landinrichtingsplan Poort

Landinrichting is dé actiegerichte oplossing om de ruimtelijke ordening uit het slop te trekken, likkebaarden sommigen. Allemaal goed en wel, maar waar blijven de resultaten, vragen anderen. Zijn de hoop en het tikkeltje ongeduld terecht?

richting

Averbode wijst de weg

CLENN KUSTERMANS [RUIMTELIJK PLANNER, OMGEVING]
RAF NILIS [PROJECTLEIDER, VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ]

Om dieper op die vraag in te gaan, vertrekken we vanuit drie vaststellingen:

1. Het decreet Landinrichting 2014 voorziet instrumenten voor effectieve projectuitvoering die niet enkel voor de Vlaamse Landmaatschappij en de open ruimte zijn bedoeld, maar ook voor andere overheden en stedelijk gebied. Het doel is een geoptimaliseerde en kwaliteitsvolle ruimte.
2. Ondertussen werden een aantal gesubsidieerde landinrichtingsprojecten en niet-gesubsidieerde projecten opgestart met, langzaam maar zeker, resultaat.
3. Het landinrichtingsplan Poort Averbode in het plattelandsproject De Merode is een goed voorbeeld van een integrale aanpak van cultuurhistorische herwaardering, recreatieve ingrepen, vernieuwing van de publieke ruimte en mobiliteitsoplossingen, ook als katalysator voor investeringen door andere partijen.

Instrumenten voor landinrichting

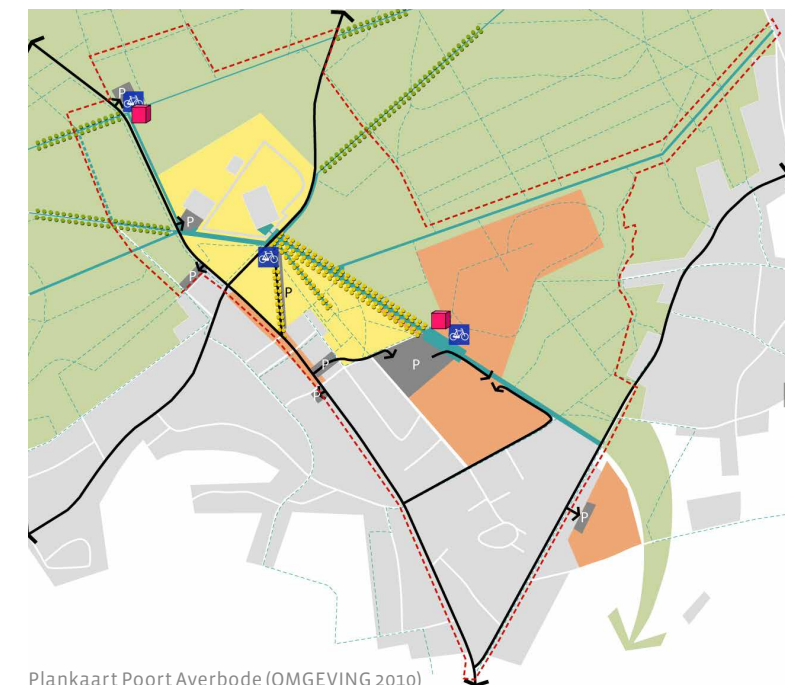
Sinds 1988 werkt de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) aan de inrichting van de open ruimte – daarvoor deed haar nationale voorganger dat sinds 1935¹. Landinrichting door de VLM wordt oorspronkelijk geassocieerd met ruilverkavelingen die landbouwgebieden in grotere, rechtere kavels herindelen. Die gedachte is, althans in de Belgische context, niet helemaal terecht. Het startpunt was weliswaar de landbouw, maar dan vanuit het perspectief om de plattelandsvlucht in crisisjaren tegen te gaan door middel van sociale woningbouw. Vanaf 1956 werd aan ruilverkaveling gedaan en na 1988 bekommerde de VLM zich ook om natuur en de kwaliteit van de open ruimte in het algemeen. Landinrichting gaat vandaag om zowel landbouw en natuur als andere activiteiten in de open ruimte (waterzuivering, recreatie, mobiliteit, erfgoed enz.).

Met het decreet Landinrichting van 2014 zijn de mogelijkheden voor de inzet van landinrichting fors uitgebreid². Er bestaat een 'instrumentenkoffer' met 17 instrumenten voor inrichting, beheer, grondverwerving, grondmobiliteit en flankerend beleid. In de toepassing van de instrumenten wordt onderscheid gemaakt tussen enerzijds de door het Vlaams gewest gesubsidieerde land-

inrichtingsprojecten (door de VLM in de open ruimte, spoor 1) en anderzijds niet-gesubsidieerde projecten, plannen of programma's (door andere overheden zoals de Vlaamse regering, provincie- en gemeentebesturen, ook in bebouwde zones, spoor 2). Met andere woorden: de instrumenten kunnen ook door een gemeente worden ingezet in woongebied of op een bedrijventerrein.

Met deze eigenschappen past het decreet in de veranderende cultuur van ruimtelijke ontwikkeling. Terwijl overheden vroeger een sturende rol speelden (grondposities verwierven, realisaties betaalden, zaken autonoom uitvoerden) is dat nu geëvolueerd naar een coördinerende rol. De VLM benadrukt in de landinrichting dat het om gezamenlijke planprocessen en investeringen gaat. Het decreet toont een integrerende aanpak van de uiteenlopende belangen in de ruimte. Zo worden agenda's van onder andere landbouw, natuur, waterhuishouding en recreatie naast elkaar gelegd. Beslissingsorganen worden samengesteld uit verschillende beleidsdomeinen.

Binnen de ruimtelijke ordening wordt vooral uitgekeken naar het instrument 'herverkaveling uit kracht van wet met planologische ruil', omdat daarmee eigendommen geruild, percelen herverkaveld en gebiedsbestemmingen gewisseld kunnen worden. Zo kan er werk worden gemaakt van planologische onvolmaaktheden, zoals bestemde industriezones en woonzones in overstromingsgevoelig

Plankaart Poort Averbode (OMGEVING 2010)

¹ G. Dejongh en P. Van Windekens, *Van Kleine Landeigendom tot Vlaamse Landmaatschappij*, 2002.

² Vlaamse Landmaatschappij, brochure Landinrichting, oktober 2014 (en het Belgisch Staatsblad van 22 augustus 2014).